

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Nummotheca Principum Austriae

ex gazis Aulæ Caesareæ potissimum instructa, & aliunde aucta, quæ a prima ætate, qua in Austria cusa fuit moneta Sub Babenbergicæ Stirpis Marchionibus, Ad Usque Habsburgicæ Gentis Principes, Lineæ Hispano-Austriacæ, Huiusque Masculum Ultimum Carolum II. Regem Hispan.

Complectitur tabulas aeri incisas LI

Herrgott, Marquart

Friburgi Brisgoviae, 1752

[Text]

[urn:nbn:de:bsz:31-241470](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-241470)

Tab. XL.

Castellum tribus turribus munitum: in media leo est, gladium vibrans, & quasi vigilias agens: in reliquis duabus singuli dracones. Additur perigraphæ: SUFFICIT OMNIBUS 1618.

a Occurrit similis nummus inter Neapolitanos apud VERGARAM (a), nisi quod annus ibi expressus legatur: 1619. & declarat: Regem a nullo sibi hoste timere, sed omnibus plane pellendis ac vincendis, suisque provinciis adversus eos defendendis, parem esse. *M. Imp. ar. pond. sesquidr.*

XV.

PHILIPP. III... reliquis delictis. Caput Regis corona radiata cinctum, & sinistrorsum conversum, ad medium pectus cum lorica.

Aversa hæc verba coronæ laureæ inclusa comprehendit: † FIDEI. DEFENSOR.

b Hunc nummum in regno Neapolitano cūsum fuisse ex præcedentibus, ubi coronam radiatam in nummis Neapolitanis solemnem esse observavimus, intelligi potest, & quod similem vulgaverit VERGARA, magnitudine duntaxat discrepantem (b).

Porro notatu dignum est, Reges Hispaniæ, tanquam Reges Neapolitanos, titulo *Defensorum fidei* usos fuisse, ut hic & mox citatus nummus ex VERGARA docent. Priscis quidem Siciliæ Regibus similem quondam titulum usurpatum, videlicet: *Christianorum Ad-*

(a) Monete di Nap. p. 106.

(b) Ibid. p. 105.

iator & clypeus; seu *Christianorum Adiutor & Defensor*, docet SELDENUS ex SCIPIONE MAZZELLA (c). Qui etsi

priori formulæ haud respondeant: inde tamen ansam arripuisse videntur Reges Hispaniæ, acquisitum semel per matrimonium PHILIPPI II. cum MARIA Anglica, *Fidei Defensoris* titulum retinendi, partim; quod hoc modo antiquum ad eiusmodi titulum ius resuscitare videbantur: partim; quod Angliæ Reges non iam *Catholicam* fidem, ob quam aliquando propugnatam eiusmodi titulo honoris a Summo Pontifice aucti fuerant, sed *Reformatam*, quam vocant, defendebant. Sane PHILIPPUS IV. in nummo Neapolitano quodam, infra Tab. XLIV. num. LIX. producendo, CATHOLICE FIDEI DEF. ENSOR expresse scribitur; haud dubie, ut se a *Defensoribus fidei reformatæ* discerneret, atque adeo hoc titulo non soli Angliæ Reges utuntur. *M. Imp. ar. pond. semidr.*

XVI.

PHILIPPUS III. D. EI G. RATIA Tab. XII. REX. AR. RAGONIA. Caput Regis fere ut num. præcedenti. Pone illud sigla G observatur, quæ haud dubie signum monetarii est, id quod etiam de sequentibus dicendum.

Aversa scutum *Hispanicum* coronatum, una cum reliqua inscriptionis parte: SICILIAE. ET. HIERUSA. lem, præfert. VERG. p. 103. n. 1. ar.

XVII.

(c) Titul. Honor. P. I. cap. 5. p. m. 83.

PHILIP-
PUS III.
REX HI-
SPANIÆ.

XVII.

PHILIPP. *us* III. D. *ei* G. *ratia*
REX. ARAG. *onia* VTRI. *usque* SI-
CILIAE. ET. HIERSALE. *m.* Hæc
perigraphæ utriusque partis est.
Caput Regis, ut num. præce-
denti, dextrorsum tamen con-
versum. Retro illud siglæ Æ.
& G. adpountur.

Aversa Regis insignia in scu-
to coronato repræsentat. VERG.
p. 104. *n.* 2. *ar.*

XVIII.

PHILIPP. *us* III. D. *ei* G. *ratia*
REX. ARA. *gonia* VT *riusque* Sici-
lia. Caput Regis fere ut num.
XVI. Pone sigla F.

In aversa aquila coronata un-
guibus globum tenens, addito
in margine lemmate: REGO.
IN. FIDE. *Ibid.* *p.* 105. *n.* 4. *ar.*

XIX.

† PHILIPP. *us* III. D. *ei* G. *ratia*
REX. ARA. *gonia* VTR. *iusque*
SICILIA. Duo rami laurei for-
ma crucis *Andreane*, seu *Bur-*
gundica, cum flammis ex infi-
gni aurei velleris.

Aversa cornu copix inter nu-
merum anni 1599. ostendit,
addito in margine lemmate:
PVBLICAE COMMODITATI.

Simile emblema, pecunie
haud inepte conveniens, vidi-
mus inter nummos PHILIPPI II.
num. CXXVI. & CXXIX. *Ibid.*
p. 108. *n.* 10. *ar.*

XX.

PHILIPP. *us* III. D. *ei* G. *ratia*
REX. Cornu *Amalthea* inter an-
num æræ Christianæ: 1617.

In aversa canis super aram, Tab. XII.
encarpis ornatam, iacens, addi-
to lemmate: VIGILAT ET CV-
STODIT.

Laudatur hoc nummo, VER-
GARA teste, Ducis OSSUNÆ,
qui tum Præfecti nomine regno
Neapolitano præsidebat, vigi-
lantia; qua regnum per classes
suas adversus Turcarum inva-
siones securum præstabat. *Ib.*
p. 107. *n.* 7. *e.*

XXI.

PHILIP. *pus* III. D. *ei* G. *ratia*
REX. Caput Regis radiatum ad
medium pectus cum lorica, ut
videtur. Retro illud siglæ: FC,
& inferius GC. cum numero
anni 1618.

In postica aristæ aliquot in
fasciculum colligatæ, adiecto
lemmate: POPVLORVM: QVIES.
quo, VERGARA iudice, ad illud
AURELIANI Imperatoris adludi-
tur: *Nihil esse latius Romano*
populo saturo.

Laudatur, eodem teste, Du-
cis OSSUNÆ cura & solertia,
qua populo Neapolitano de fru-
mento prospiciebat. *Ib.* *n.* 8. *e.*

XXII.

PHILIPPVS. III. REX. HISP.
aniam. Protome Regis ar-
mata & torque aurei velleris
conspicua, capite nudo, ad læ-
vam respiciente. Retro siglæ:
FAC, apparent.

Postica solem exhibet, ra-
dios late spargentem, adiecto
in ambitu lemmate: OMNES.
AB. IPSO. 1620.

Rex ergo *Soli*, omnes illu-
stranti & foventi, comparatur.
Nota-

Tab. XII. Notatu dignum est, *Regis Hispaniæ* titulum hic aliquando occurrere; cum in nummis Neapolitanis, tantum *Arragonia & Sicilia utriusque* nominari fere soleat. *Ib. p. 106. n. 6. ar.*

XXIII.

PHILIPPUS III. REX. Effigies Regis armata pectore tenens, capite radiato, ad lævam converso. Pone siglæ: FCC.

In averfa crux *Hierosolymitana* cum perigraphæ: IN HOC SIGNO. VINCES. 1621. *Ibid. p. 109. n. 12. ar.*

XXIV.

Caput Regis radiatum, dextrorsum respiciens. Pone siglæ: B. Perigraphæ: PHILIPPVS. III. REX. In parte

averfa sic continuatur: VTRI. vsque SICI. liæ ET. ARRAGONIA. Corona, per quam duo sceptræ transeunt.

Similem vidimus inter nummos PHILIPPI patris num. CXXX. *Ib. p. 105. n. 4. ar.*

XXV.

Adversa hanc inscriptionem, coronæ laureæ inclusam, exhibet: PHILIPPVS III. REX HISPANIARVM.

In averfa sceptrum erigitur, cuius summitati corona radiata imposita: de cetero lauri ramo, & duabus spicis exornatum, quæ sunt *pacis & abundantie* emblemata. Additur perigraphæ: PAX ET VERTAS.

PHILIPPI regimen post inducias, cum Ordinibus Fœderatis

TOM. II. P. I.

(*) Thaler - Cabinet pag. 33. nov. edit.

Belgii anno 1609. pactas, tranquillum erat atque pacificum. *Ib. p. 109. n. 11. ar.*

PHILIPPUS III. REX HISPANIÆ.

XXVI.

† PHILIPPUS III. DEI GRATIA REX. ARA. gonie VTR. iusque SICILIE. Caput Regis radiatum, ad pectus, cum paludamento, antiquorum more. In area hinc siglæ C, illinc G.

In averfa vellus aureum in corona laurea, absque inscriptione. Similem vidimus in gazis Aulæ Vindobonensis, unum denarium appendentem. *Ib. p. 110. n. 13. ar.*

MONETA HISPANICA.

XXVII.

Scutum coronatum, Regis insignia referens, cum perigraphæ: PHILIPPVS. DEI GRATIA, quam pars sequens continuat:

HISPANIARVM REX 1608. Scutum repetitas *Castiliæ & Legionis* tesseras complectens.

Est hic nummus octava pars uncialis, seu eius generis nummorum, qui in Lusitania & Hispania ab octavo numero, nomen habent. Binos PHILIPPI unciales describit Cl. LILIENTHAL (a), quorum nullus ad manus nostras pervenit. *M. Imp. ar. pond. sesquidr.*

MONETA MEDIOLANENSIS.

XXVIII.

PHILIPPVS. III. REX. HISPANIARVM 1608. Effigies Regis armata fere ut num. I.

Cc

MEDIO.

PHILIP-
PUS III.
REX HI-
SPANIÆ.

MEDIOLANI. DVX. ETC. *etera*
40. Hæc, opere toreumatico circumdata, leguntur in area partis averfæ, sub corona, ex qua anguis prodit ab una parte; tanquam tessera *Mediolanensis*: ab altera palmæ ramus; & docent nummum a *Mediolanensibus* cusum esse. Numerus 40, pretium, ni fallor, indicat. *M. Imp. ar. pond. 2. drach.*

Alium subinde reperi nummum, minoris formæ, in recens apertis Grossorum scriniis (a), *Mediolani* pariter cusum. Eius adverfa in umbone sub regia corona nomen continet *Philippi III.* In perigraphe legitur: *HISPAN. iarum REX E. t. C. etera.*

In averfa epigraphe: *MEDIOLANI. DVX. ET. C. etera.* sub corona regia scutum quadripartitum repetita *Lombardia* & *Mediolani* insignia habet, & a corona utrinque rami lauri dependent.

NUMISMA

AD

HISTORIAM PHILIPPI III.

PERTINENS.

XXIX.

Protome Regis armata cum collari, & ordinis aurei velleris insigni, capite nudo, ad lævam converso.

Perigraphe eadem est, quæ Tab. XII. nummi præcedentis, omiffa nota chronologica. Sub brachio Regis dextro, sculptor nomen suum adscripsit: *GASP. M.*

Averfa hanc inscriptionem, quatuor lineis absolutam, complectitur: *POTENTIS GLORIA EXIMIA DILIGERE PACEM IVSTITIAM.* Superiori crux adpicta est, & in exergo numerus anni 1612. subiicitur: in ambitu autem hæc perigraphe legitur: *MAR. IE INOIOSÆ GVB. ernatori ET CAP. itaneo GEN. erali PRO R. egia M. aiestate IN STATV MEDIOLANENSIVM.*

Est hoc numisma honoris & amoris monumentum, quod civitas *Mediolanensium* Præfecto suo dedit, qui *iustitie* & *tranquillitatis* cultu ipsis se commendaverat. Per *Statum* possumus intelligere *Statum Præsidii*, qui dicitur, maritimas quasdam urbes complectentem, quem *Philippus II.* sibi reservaverat, cum *Cosmo Mediceo* *Sienæ* urbem, tanquam subfeudum Imperii, cessisset; ne inter *Ducatum Mediolanensem*, & regnum *Neapolitanum* nexus tolleretur. *M. Imp. ar. fus. pond. 3. drach.*

PHILIPPI III. PROLES.

BREVIARIUM VITÆ EX NUMMIS.

ANNÆ Mariæ MAURITIÆ,

ET

Ferdinandi.

ANNA MARIA MAURITIA PHILIPPO III. ex MARGARITHA *Austriaca* anno 1601. primo loco genita (Tab. XL. num. VIII.) ac anno 1615. LUDOVICO XIII. *Franciæ* Regi in matrimonio.

(a) Locul. III. p. 115. Tab. VII. n. 63.

Tab. XLII. monium elocata (30.), post trium & viginti annorum infecunditatem, LUDOVICUM, postea patris in regno successorem, enixa est. PHILIP-
PI III.
PROLES

Mortuo marito (31.) filii tutelam suscepit (32.), regnumque Galliarum ad annum usque 1651. quo is iustam regendi ætatem adeptus erat (33.), insigni cum providentia, tum fide administravit. Pacem *Pyrenæiam* plurimum promovit; filio neptem suam MARIAM THERESIAM conciliando (34.). Obiit anno 1666. xx. Ianuarii (35.). *Memoires d'ANNE d'Autriche par Mad. de Motteville.* KHEVENHÜLLER *op. cit. Theatrum Europ.*

FERDINANDUS PHILIPPO III. ex eadem MARGARITHA anno 1610. xxiv. Maii editus est. Annum ætatis decimum nondum egressus, Episcopus Toletanus eligitur, atque a PAULO V. Pontifice Maximo inter Purpuratos S. R. Ecclesiæ adscriptus fuit (36.). Mortuo ALBERTO Archiduce, petente ISABELLA CLARA EUGENIA eiusdem vidua, anno 1632. Belgii Præfectus designatur (37.).

Eo igitur anno 1633. cum copiis profectus; sed Mediolani, valetudinis causa, aliquamdiu substitit. Tum novo milite instructus, iter profectus, copiasque suas cum Cæsareis in Germania coniungens, anno 1634. ad memorabilem victoriam, de Suecis, apud *Nordlingam*, reportatam, plurimum contulit (38. 39.). Exinde ingentem consecutus gloriam, Bruxellis incredibili omnium favore atque lætitia exceptus est (40.). Eo igitur munere, cum strenue atque fideliter fungeretur, rem contra Fœderatos, anno 1638. præcipue, prosperrime gessit (41.). De cetero variam belli aleam, atque ut plurimum adversam, expertus, præmaturam mortem oppetiit anno 1641. Princeps cum oris habitu, tum facilitate morum, ac probitate, & virtute etiam bellica laudatissimus. KHEVENHÜLLER, *op. cit. Theatrum Europ.*

ANNA MARIA
MAURITIA.

XXX.

ANNA D. ei G. ratia FR. ancie
ET. NAV. arre REG. ina. Effi-
gies ANNÆ antiquorum more
stolata, a dextris sinistrorsum.

LUDOVICVS. XII. (per errorem
scilicet aut sculptoris, aut certe
chalcographi HERÆANI; cum
legendum sit XIII.) D. ei G. ratia
FRANCORVM. ET. NAV. rrorum
REX. Protome Regis armata,
cum patagio, tæniis denticulatis
marginato, & ordinis S. SPIRITUS

TOM. II. P. I.

tessera: capite laureato, & non
nihil ad lævam deflexo.

Alteram huius numismatis pars,
alteram magnitudine superat;
atque adeo utræque ex diversis
nummis desumptæ, ab HERÆO
ideo coniunctæ, atque adiectis
orbibus æquales factæ sunt: ut
sibi auxilio essent, stemma ge-
nealogicum ex nummis conte-
xendi. Ceterum matrimonium
ANNÆ cum LUDOVICO, quod
hic haud dubie designare vole-
bat HERÆUS, anno 1615. die
xxv. Novembris, celebratum
fuit. T. H.

C c 2

XXXI.

PHILIP-
PI III.
PROLES.

XXXI.

Perigraphe ut num. præcedenti. Protome Reginae in habitu viduitatis: capite nempe vittato & velato, a dextris sinistrorsum. Inferne sub brachio eius dextro WARIN, sculptor, nomen suum expressit.

LUDOVICVS XIII. D. ei G. ratia FR. ancia ET. NAV. arre REX. Protome Regis iuvenis armata, antiquorum more, cum ordinis S. SPIRITUS insigni: capite laureato, sinistrorsum verso. In imo repetitur nomen scalptoris, additurque numerus anni 1643.

LUDOVICO XIII. hoc anno ad plures abeunte, Reginae filii, tum ætatis annum quintum agentis, tutela atque regni administratio, quam ad annum usque 1651. magna cum laude gessit, commissa fuit. Quæ res in sequenti numismate luculentius declaratur. M. S. B. ar. pond. sesquiumc.

XXXII.

Sedet Rex puerulus in folio, a cuius sinistris ANNA Regia mater affidens, eiusdem dextram, qua sceptrum tenet, sustinet. Additur perigraphe: ANNAE AVSTRIACAE REGIS ET REGNI CVRA DATA. & in exergo: M. DC. XLIII.

Hoc numisma se ipsum satis clare explicat. Est autem ex eorum numero, quibus celeberrima Accademia Regia Inscriptionum LUDOVICI XIV. vitam & gesta complectitur, editum ex editione Badensi de anno 1705. p. 11.

(a) Vid. cit. memoires d' ANNE d' Autriche Tom. IV. p. 527. seqq.

XXXIII.

Tab. XLI.

Regina filio Regi temonem, liliis conspersum, tradit, addita perigraphe: REGE LEGITIMAM AETATEM ADEPTO. In segmento: SEPTEMB. ris VI. M. DC. LI.

Legitima ad regendum atas, secundum regni Francici leges, est annus XIV. Hunc cum attingisset LUDOVICUS, Regina acceptam potestatem filio reddidit; id quod hoc nummo exprimitur. Ib. p. 65.

XXXIV.

Adversa huius nummi pars fere eadem est, quæ num. xxx.

In averfa lilium in amœna regione cernitur, addito in peripheria hemistichio: DIVA. SE IACTAT. ALVMNA. In exergo numerus anni 1660.

Quanquam Regina anno 1651. ut vidimus, regni habenas filio tradiderit: eius tamen consilia & auctoritas etiam posthac plurimi valebant. Præprimis anno 1660. præcipuam operam contulit, ut MARIA THERESIA, eius ex fratre PHILIPPO IV. Rege Hispaniæ neptis, nuptui daretur; quo simul pax *Pyrenaica* coaluit (a). Eius rei memoriam continet præfens numisma, quod ante nos Cl. LOCHNERUS edidit, & fusiori commentario illustravit, in anno 1741. p. 321.

XXXV.

ANNAE AVST. riaca MATRI COLENDISS. ima. Pyramis effigiem ANNÆ præferens, & corona clausa fastigiata, supraque tumu-

Tab. XLI. tumulum erecta, cui hinc inde
dux mulieres assident: quarum
altera plorans, temonem tenet,
artis regnandi symbolum: alte-
ra typum templi *Vallis gratia*,
(*Val de grace*) Reginae sumpti-
bus ædificatæ, sustinet. In ex-
ergo annus & dies mortis legi-
tur. OBIIT XX. IANV. *arii* M.
DC. LXVI.

Numisma ex citatis num-
mis Accademiæ Regiæ eductum,
ulteriori explicatione haud indi-
get. *Medailles de Louis le grand*
p. 173.

FERDINANDUS INFANS
HISPANIÆ S. R. E.
CARDINALIS.
XXXVI.

FERDINAND. *us* HISPANIAR. *um*
INFANS. Protome Infantis iuve-
nili facie, habitu sacro induti,
cum brevibus capillis, a sinistris
dextrorsum.

Postica scutum continet *Hi-*
spanicum, imposita cruce, ga-
lero Cardinalium obtectum.

Hunc nummum anno 1619.
cufum existimo, quo FERDI-
NANDUS annum ætatis decimum
nondum egressus, Archiepisco-
pus Toletanus, & S. R. E. Car-
dinalis designatus fuit; quippe
quod eo oris habitu sistatur,
qui illi ætati facile conveniat.
M. Imp. ar. fus. pond. 3. drach.

XXXVII.

FERD. *inandus* HISP. *aniarum*
INFANS. S. *acræ* R. *omane* E. *cclésiæ*
CARD. *inalis* PROV. *inciarum* BELG.
icarum GVB. *ernator*. Protome
FERDINANDI eodem habitu; at
hic provectioris iam ætatis appa-

ret, mystace & barba, ac longio-
ri capillitio instructus, ceterum
ad lævam conversus. PHILIP-
PI III. PROLES.

Aversa inscriptione carens,
sistit a dextris, ut quidem vi-
detur, FERDINANDUM, Hispa-
norum more vestitum, & in pe-
des erectum: a sinistris adest
ISABELLA CLARA EUGENIA Gu-
bernatrix Belgii: in medio ma-
nus e nubibus porrecta, annulum
sustinens, a quo tres coronæ
pendent, tropæo, quod mensæ
insistit, & torque, cui signum
crucis annexum, ornato, super-
impositæ seu innexæ. In ver-
tice legitur VOX: DEO, & e nu-
bibus angeli seu duo genii, utra-
que parte flores & fructus supra
adstantes spargunt.

Si postica hæc revera ad istam
anticam spectat, & non forte
per HERÆI pictorem, ab alio
nummo mutuata, huc transla-
ta fuerit: numisma hoc *voti-*
vum honori FERDINANDI Car-
dinalis & ISABELLÆ CLARÆ eo
tempore percussum ac datum
fuisse tenendum erit, quo Rex
PHILIPPUS IV. ad petitionem
ISABELLÆ, FERDINANDUM Car-
dinalem, fratrem suum, Bel-
garum Governatorem renuntia-
verat, adeoque anno 1632.
quo id factum est; cum ISABEL-
LA anno insequenti obierit.

Symbolo, itaque in aversa ex-
presso, denotatur: firmamentum
regnorum a Deo esse, & quem-
admodum ISABELLA regnante
bona quasi cœlitus descende-
runt, ita FERDINANDO guber-
nante bona & prospera cuncta
expectanda esse. T. H.

PHILIP-
PI III.
PROLES.

XXXVIII. XXXIX.

FERDINANDVS. DEI. GRATIA.
HISPAN. *iarum* INFANS Z. (i. e.
et cetera.) Effigies Cardinalis
fere ut num. præcedenti, dex-
trorsum tamen versâ. Addun-
tur siglæ sculptoris: ANA. F.
ecit: nisi legendum sit AXA. ut
in altero nummo, num. XXXIX.
expresso.

Alter a priori in hoc solum
differt, quod FERDINANDUS ar-
matus, qualiter scilicet in bel-
lum procedere consueverat,
compareat.

Hos nummos Clarissimus
VAN LOON honoribus FERDI-
NANDI datos fuisse docet, quan-
do iter in Belgium per Germa-
niam superiorem faciens, copiis
suis cum exercitu Cæsareo con-
iunctis, insignem victoriam,
a Cæsareanis ad *Nordlingam* de
Suecis ac Protestantibus repor-
tatam, deditionemque eiusdem
urbis plurimum promovit. *V. L. T. II. p. 219.*

XL.

FERD: *inandus* HISP: *aniarum*
INFANS. S. *acra* R. *omana* E. *ccl-*
sie CARD: *inalis* PROV: *inciarum*
BELG. *icarum* GVB. *ernator*. Effi-
gies Cardinalis ut num. XXXVII.

In averfa sol, radios diffun-
dens, & terram & mare col-
lustrat, ac refovet, addito
lemmate: IN. COMMVNE. BO-
NVS.

Est hic nummus ex eorum
numero, quos Belgæ ad introi-
tum Cardinalis in terras suas,
lætitiæ causa, & conceptam

(a) Vid. VAN LOON I. c.

de futuro eius regimine spem Tab. XII.
optimam contestandi ergo, cu-
di iusserunt (a). *Ib. p. 220. a*
et M. Imp. ar. pond. semunc.

XLI.

In antica navis visitur in ma-
ri tranquillo, secundo vento
cursum tenens; per quam fe-
lix FERDINANDI gubernatio in-
telligitur, cuius nominis littera
initialis F, corona tecta, in area
superiori apparet, & in ambitu
perigraphæ: HAC. FOELIX. RES-
PVBLICA. NAVIGAT. AVRA.

In postica arma *Hieronymi*
QUESNOYI, fossæ Bruxellensis
Præfecti, exhibentur, cum pe-
rigraphæ: CALCVLVS. FOSSÆ.
BRVXELL. *ensis* 1638.

Hoc anno FERDINANDUS co-
pias Comiti *Nassavio*, HENRI-
CI FRIDERICI filio, commis-
sas, apud *Callonium* in fugam e-
git: captis duobus millibus &
trecentis viris, undeviginti tor-
mentis, alioque apparatu bel-
lico, cum multis signis & ve-
xillis militaribus. Dehinc Gal-
lis obsidionem fani S. AUDO-
MARI solvere coactis, Princi-
pem quoque Auriacum, ingenti
cum ipsius detrimento ab
obsidione Geldriæ pepulit. Ad
hæc Hispani in Italia *Vercellas*,
in suis finibus *Fontem rapidum*
expugnarunt. Harum insigni-
um victoriarum cum præfens,
tum alius calculus, inter PHI-
LIPPI IV. numismata num. XV.
producendus, testes sunt, in
Catholico Belgio signati. *V. L. pag. 237.*

PHI-

PHILIPPUS IV.

HISPANIARUM REX.

BREVIARIUM VITÆ EX NUMMIS.

Tab. XLII.
seqq.

PHILIPPUS vitæ lumen anno 1605. diē VIII. Aprilis *Vallisoleti* adivit. Anno 1621. patri PHILIPPO III. in omnibus Hispaniæ regnis succedens, velut novus sol exoriens (2.) regimen, submotis aliquot malis publicæ rei administris, (1.) egregie auspiciatus est.

Recepto deinde post mortem ALBERTI Archiducis, ab ISABELLA CLARA EUGENIA, amita sua, *Belgio* (3.) finitisque, in eunte principatu, duodecim annorum, de quibus supra memoravimus, induciis, bellum cum Fœderatis Belgis recruduit, varia fortuna, eaque Hispanis magnam partem adversa, deinceps gestum. Etsi enim anno 1622. contra MANSFELDIIUM prospere pugnatum (4. 5.) ac anno 1625. *Breda* feliciter capta fuerit (6.), a Principe *Auriaco* post annos novem frustra tentata (13.): etsi præterea Batavi anno 1626. ab *Hulsto* reiecti (7), & anno 1631. prælio navali victi (12.), ac denique FERDINANDUS Archidux, de quo pariter in præcedentibus, anno 1638. ubique superior fuerit (15.): hi tamen progressus multo minores erant iis, quos Batavi cum proprio Marte, tum Francorum, qui & ipsi Hispanis bellum indixerant (14.) opera (17. 18.) tam in Europa, quam & præcipue in Indiis fecerunt.

Accedebat his malis non solum *Catalaunia*, sed & totius *Lusitaniae* regni, deinceps nunquam recuperandi, defectio; atque insuper Neapolitani anno 1647. res novas moliti, HENRICUM de LORENA, Roma evocatum, caput sibi & Ducem constituunt (72-74): quanquam gallis anno 1655. rebellibus in auxilium venientibus, & ab *Alphonso* de PORTA feliciter cæsis pulsisque (75.) res tandem composita fuerit. Itaque facile erat Fœderatis anno 1648. pacem, qua libertatem adepti sunt, impetrare (22.).

At cum Francis bellum continuatum fuit, cumque iis æquiori deinceps Marte, maxime LEOPOLDI GUILIELMI Archiducis (27.), de quo nos suo loco, virtute, certatum. Inter ceteros feliciores successus anno 1653. duplici victoria potitus est PHILIPPUS; cum disiecta classe Gallica in Germania inferiori *Dunkerkam*, in *Catalaunia* *Barcinonem* recuperavit (29.), tum anno 1656. repulsis a *Valencenna* Gallis, *Condatum* recepit (32.), eximio etiam elogio inde mactatus a suis; quod ipsi *Hedina* anno 1658. per prodicionem tradita fuerit (36. 50.).

Tandem

PHILIPPUS IV.
HISPAN.
REX.

Tandem post diuturna hæc diffidia anno 1659. induciæ factæ (37.), quas anno sequenti pax, toties exoptata (16. 31. 34.), cui a montibus *Pyrenæicis* nomen inditum, exceptit (38-41.) matrimonio LUDOVICI XIV. Regis Franciæ cum MARIA THERESIA, PHILIPPI filia natu grandiori, stabilita (42.).

Tab. XLII.
seqq.

Post hæc PHILIPPUS ad legitimam, Domique suæ Austriacæ utilem in regnis suis successionem, animum advertens, arctissimum cum LEOPOLDO *Augusto* fœdus init (44.) eique filiam MARGARITHAM THERESIAM despondet (45.), dumque regnum *Lusitaniæ* vi armorum recuperare nequidquam studet, vitam summe laboriosam cum æterna requie commutat: postquam Monarchiam Hispanicam annis quadraginta, maiori cum virtute, quam felicitate rexisset.

Coniugio bis se devinxit: primum cum ELISABETHA, HENRICI IV. Regis Franciæ filia (20. 21.), quæ ei præter alios liberos, in tenera ætate defunctos, anno 1629. die XVII. Octob. BALTHASAREM (9.) genuit, in flore iuventutis anno 1646. extinctum, nec non supra dictam MARIAM THERESIAM, de qua postea.

Altera coniux MARIA ANNA, FERDINANDI III. Imp. filia, anno 1649. nupta (23-26.) eundem pariter multa solole beavit. Ex adultis sunt laudata MARGARITHA, LEOPOLDI *Magni* postea uxor, & CAROLUS in regno successor, cuius post mortem Regis MARIA ANNA vidua (46.) tutelam, ut videbimus, suscepit. Eius nummos suo loco recensimus. Memoratur etiam PHILIPPUS PROSPER anno 1657. natus (35.), sed qui post annos quatuor denatus est.

Præter hos IOANNEM ab *Austria* ex consortio suscepit, Belgii postea Præfectum (34.), cuius numismata pariter producturi sumus.

Ex nummis uncialibus duo dumtaxat (47. 48.) exhibemus, quamvis alii plures recenseant. Ex monetis reliquis cum primis notanda est, quæ ei *Fidei Defensoris* titulum attribuit (59.). Ceteræ symbola, cum patri, tum avo, ac proavo iam usurpata (57. 61. 62. 65. 68-70.) præferunt. KHEVENHÜLLER *cit. Theatr. Europ. Cet.*

NUMMI MNEMONICI ET ICONICI.

I.

PHILIPPVS. IIII. D. ei G. ratia
HISPAN. iarum R. ex. Protome
Regis armata, ordinis aurei vel-
leris tessera insignis, cum brevi

capillo. Inferius sub brachio eius
dextro numerus anni 1621.
legitur.

HERCVLI. HISPANO. s. enatus
P. opulus Q. ue H. annoniae. HER-
CULES, seu PHILIPPUS, sub
HERCULIS infantis schemate, duo
serpentes comprimens, genibus
super alias eiusmodi bestias in-
nixus.

Vix